

Wyniki monitoringu ponurka Schneidera *Boros schneideri*

ponurek Schneidera *Boros schneideri* (fot. L. Buchholz)

1. Sprawozdanie z monitoringu ponurka Schneidera *Boros schneideri* w Polsce

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Kod, nazwa polska i nazwa łacińska

4014 ponurek Schneidera *Boros schneideri*

2. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek

Gatunek występuje w obu regionach biogeograficznych

3. Koordynatorzy główni: obecni i w poprzednich badaniach

2013: Małgorzata Makomaska-Juchiewicz

2018: Małgorzata Makomaska-Juchiewicz

4. Koordynatorzy krajowi: obecni i w poprzednich badaniach

2013: Jerzy M. Gutowski

2018: Tomasz Olbrycht

5. Współpracownicy: obecni i w poprzednich badaniach

2013: brak

2018: brak

6. Eksperti lokalni: obecni i w poprzednich badaniach

2013: Lech Buchholz, Jerzy M. Gutowski, Tomasz Olbrycht, Krzysztof Sućko

2018: Lech Buchholz, Monika Kucharska, Świerszcz, Tomasz Olbrycht, Krzysztof Sućko

7. Lata i miesiące obecnych i poprzednich badań z informacją, czy jeżeli były istotne różnice w porze badań oraz warunkach pogodowych pomiędzy kolejnymi powtórzeniami badań, to czy mogły one wpłynąć na różnice w wynikach badań:

2013: VI - IX

2018: III - IX

Warunki pogodowe nie mają większego wpływu na wyniki monitoringu gatunku. Większość stwierdzeń ponurka dotyczy obserwacji larw żyjących pod korą drzew.

8. Liczba stanowisk i obszarów Natura 2000 przypadająca na poszczególne etapy badań:

Tab. 1A. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy badań dla gatunku ponurek Schneidera *Boros schneideri* w całej Polsce, monitoring skończony

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba stanowisk gatunku <u>ponurek Schneidera</u> <i>Boros schneideri</i> monitorowanych w latach			Liczba usuniętych			Liczba dodanych			Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)			Uwagi
		ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	
2009-2012	2013	2	5	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	brak
2015-2018	2018	3	5	8	-	-	-	1	-	1	-	-	-	brak

Tab. 1B. Liczba obszarów w Natura 2000 przypadająca na poszczególne etapy badań dla gatunku ponurek Schneidera *Boros schneideri* w całej Polsce, monitoring skończony

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba obszarów Natura 2000 z gatunkiem <u>ponurek Schneidera</u> <i>Boros schneideri</i> monitorowanych w latach			Liczba usuniętych			Liczba dodanych			Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)			Uwagi
		ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	
2009-2012	2013	1	5	6	-	-	-	-	-		-	-	-	Podano liczbę obszarów, na których sporządzono raporty roczne.
2015-2018	2018	2	5	7	-	-	-	1	-	1	-	-	-	Podano liczbę obszarów, dla których sporządzono raporty roczne.

9. Informacja czy była zmieniana metodyka, w tym waloryzacja oraz kiedy i na czym polegała;

Zarówno w roku 2018, jak i 2013 badania prowadzono zgodnie z metodyką opisaną w przewodniku, wydanym w 2015 r.

10. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

Nie wykorzystywano

11. Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji, ocena właściwego rozmieszczenia

W pierwszym etapie prac (2013) badano 7 stanowisk, w tym 2 w regionie biogeograficznym alpejskim i 5 w regionie kontynentalnym. W roku 2018 wszystkie te 7 stanowisk zbadano powtórnie. Dodatkowo zbadano jedno nowe stanowisko w regionie ALP. Monitorowane stanowiska stanowią odpowiednią reprezentację rozmieszczenia gatunku w kraju.

Mapa rozmieszczenia stanowisk monitoringowych

2. Sprawozdanie z monitoringu ponurka Schneidera Boros schneideri w regionie biogeograficznym alpejskim

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

Tab. 2. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym **alpejskim** w różnych okresach badawczych dla gatunku ponurek Schneidera Boros schneideri – monitoring **skończony**

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku <u>ponurek Schneidera Boros schneideri</u> na stanowiskach								Suma monitorowanych stanowisk	
		Liczba stanowisk z daną oceną:									
		FV		U1		U2		XX			
		poprzednio	teraz	poprzednio	Teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
		w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 201	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018
Populacja	liczebność	1	3	1	-	-	-	-	-	2	3
	obecność gatunku	2	3	-	-	-	-	-	-	2	3
	Parametr: Populacja	2	3	-	-	-	-	-	-	2	3
Siedlisko gatunku	ilość martwego drewna	2	3	-	-	-	-	-	-	2	3
	intensywność gospodarowania	2	3	-	-	-	-	-	-	2	3
	jakość martwego drewna	2	3	-	-	-	-	-	-	2	3
	obecność śladów pożaru	-	-	-	-	-	-	2	3	2	3
	paleta gatunków martwego drewna	2	3	-	-	-	-	-	-	2	3
	skład gatunkowy drzew na stanowisku	2	3	-	-	-	-	-	-	2	3
	stopień naturalności ekosystemu leśnego na stanowisku	2	3	-	-	-	-	-	-	2	3
	stopień naturalności ekosystemu wokół stanowiska	2	3	-	-	-	-	-	-	2	3
	wiek drzew w drzewostanie na stanowisku	2	3	-	-	-	-	-	-	2	3
	Parametr: Siedlisko gatunku	2	3	-	-	-	-	-	-	2	3
Perspektywy ochrony		2	3	-	-	-	-	-	-	2	3
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		2	3	-	-	-	-	-	-	2	3

Tab. 2.A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony, parametrów i wskaźników łącznie tylko na tych stanowiskach, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym **alpejskim** w różnych okresach badawczych dla gatunku ponurek Schneidera Boros schneideri - monitoring **skończony**

Nazwa wskaźnika/ parametru/ Stan ochrony	ZMIANY OCEN gatunku <u>ponurek Schneidera Boros schneideri</u>									Suma stanowisk, na których powtarzano badania
	Liczba stanowisk z daną zmianą, w tym rzeczywistą									
	poprawa			pogorszenie			zmiana z oceny XX	zmiana na ocenę XX	brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie (z U2 na FV)	Razem poprawa	o 1 stopień	o 2 stopnie (z FV na U2)	Razem pogorszenie				
liczebność	1	-	1	-	-	-	-	-	1	2
obecność gatunku	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Parametr: Populacja	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
ilość martwego drewna	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
intensywność gospodarowania	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
jakość martwego drewna	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
obecność śladów pożaru	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
paleta gatunków martwego drewna	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
skład gatunkowy drzew na stanowisku	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
stopień naturalności ekosystemu leśnego na stanowisku	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
stopień naturalności ekosystemu wokół stanowiska	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
wiek drzew w drzewostanie na stanowisku	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Parametr: Siedlisko gatunku	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Perspektywy ochrony	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
UWAGI: np. podanie informacji o zmianach pozornych										

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym alpejskim na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na stanowiskach

Liczebność

W 2018 roku na wszystkich badanych stanowiskach wskaźnik oceniono na najwyższym poziomie:

Las Karaszyyn – 2 larwy,

Rezerwat Turnica – 1 larwa,

Suche Rzeki w Bieszczadzkim PN – szczątki postaci dorosłej.

W przypadku stanowiska „Rez. Turnica” nastąpiła poprawa (z U1 na FV). Poprzednio larwy gatunku odnaleziono na dwudziestym drzewie, obecnie na ósmym.

Obecność gatunku

W 2018 roku obecność badanego gatunku odnotowano na wszystkich trzech badanych stanowiskach, tj. dwóch badanych w 2013 (Las Karaszyyn i rezerwat Turnica) oraz na badanym po raz pierwszy - Suche Rzeki w Bieszczadzkim PN.

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na stanowiskach

Ilość martwego drewna

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach wartość wskaźnika oceniono na poziomie FV.

Intensywność gospodarowania

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach wartość wskaźnika oceniono na poziomie FV.

Jakość martwego drewna

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach wartość wskaźnika oceniono na poziomie FV.

Paleta gatunków martwego drewna

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach wartość wskaźnika oceniono na poziomie FV.

Skład gatunkowy drzew na stanowisku

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach wartość wskaźnika oceniono na poziomie FV.

Stopień naturalności ekosystemu leśnego na stanowisku

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach wartość wskaźnika oceniono na poziomie FV.

Stopień naturalności ekosystemu wokół stanowiska

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach wartość wskaźnika oceniono na poziomie FV.

Wiek drzew w drzewostanie na stanowisku

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach wartość wskaźnika oceniono na poziomie FV.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla gatunku na stanowiskach

W 2018 roku nie stwierdzono żadnych oddziaływań. W porównaniu z 2013 roku nastąpiła zmiana dotycząca oddziaływania K02 (Ewolucja biocenotyczna, sukcesja), którego obecnie nie zidentyfikowano.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla gatunku na stanowiskach.

W 2018 roku nie stwierdzono żadnych zagrożeń. W porównaniu z 2013 roku nastąpiła zmiana dotycząca 3 zagrożeń (B02.04 – usuwanie martwych i umierających drzew, G02.10 – inne kompleksy sportowe i rekreacyjne, K03.01 – konkurencja), których obecnie nie zidentyfikowano.

II.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym alpejskim - na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacji na stanowiskach

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach wartość parametru oceniono na poziomie FV.

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedliska gatunku na stanowiskach

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach wartość parametru oceniono na poziomie FV.

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektyw ochrony gatunku na stanowiskach

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach wartość parametru oceniono na poziomie FV.

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie na stanowiskach

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach wartość parametru oceniono na poziomie FV.

W świetle wyników monitoringu stan gatunku w regionie biogeograficznym alpejskim należałoby ocenić jako właściwy FV.

II.B. POZOSTAŁE TABELI NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 3. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym **alpejskim** dla gatunku ponurek Schneidera Boros schneideri - monitoring **skończony**

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stano- wiska	Nazwa stanowiska	OCENY gatunku <u>ponurek Schneidera</u> <u>Boros schneideri</u> na poszczególnych stanowiskach							
						Populacja		Siedlisko gatunku		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
						poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
						w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018
1.	PLH180013	Ostoja Góry Słonne	podkarpackie	4742	Las Karaszyn	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
2.	PLH180012	Ostoja Przemyska	podkarpackie	4737	Rezerwat „Turnica”	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
3.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie	11144	Suche Rzeki	-	FV	-	FV	-	FV	-	FV
Suma poszczególnych ocen stanowisk					FV	2	3	2	3	2	3	2	3
					U1	-	-	-	-	-	-	-	-
					U2	-	-	-	-	-	-	-	-
					XX	-	-	-	-	-	-	-	-
RAZEM liczba ocenianych stanowisk/ ocen						2	3	2	3	2	3	2	3
Uwagi W 2018 r. wprowadzono do monitoringu 1 nowe stanowisko w regionie alpejskim.													

Wyróżnienie różnic w ocenach: brak

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym **alpejskim** w różnych okresach badawczych dla gatunku ponurek Schneidera *Boros schneideri* - monitoring **skończony**

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ parametru	OCENA stanu gatunku <u>ponurek Schneidera</u> <i>Boros schneideri</i>								Suma obszarów Natura 2000	
		Liczba obszarów Natura 2000 z daną oceną:									
		FV		U1		U2		XX			
		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	Teraz	poprzednio	teraz
		w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018
Populacja	liczebność	-	-	1	-	-	-	-	2	1	2
	obecność gatunku	1	-	-	-	-	-	-	2	1	2
	Parametr: Populacja	-	-	1	-	-	-	-	2	1	2
Siedlisko gatunku	ilość martwego drewna	-	-	-	-	-	-	1	2	1	2
	intensywność gospodarowania	-	-	-	-	1	-	-	2	1	2
	jakość martwego drewna	-	-	-	-	-	-	1	2	1	2
	obecność śladów pożaru	-	-	-	-	-	-	1	2	1	2
	paleta gatunków martwego drewna	-	-	-	-	-	-	1	2	1	2
	skład gatunkowy drzew na stanowisku	-	-	-	-	-	-	1	2	1	2
	stopień naturalności ekosystemu leśnego na stanowisku	-	-	1	-	-	-	-	2	1	2
	stopień naturalności ekosystemu wokół stanowiska	-	-	1	-	-	-	-	2	1	2
	wiek drzew w drzewostanie na stanowisku	-	-	1	-	-	-	-	2	1	2
	Parametr: Siedlisko gatunku	-	-	1	-	-	-	-	2	1	2
Perspektywy ochrony		-	-	-	-	1	-	-	2	1	2
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		-	-	-	-	1	-	-	2	1	2

Tab. 6A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla gatunku ponurek Schneidera *Boros schneideri* - monitoring **skończony**

Nazwa parametru /Stan ochrony	ZMIANY OCEN gatunku <u>ponurek Schneidera</u> <i>Boros schneideri</i>									Suma obszarów Natura 2000, których monitoring powtarzano
	Liczba obszarów Natura 2000 z daną zmianą, w tym rzeczywistą									
	poprawa			pogorszenie			Zmiana z oceny XX	Zmiana na ocenę XX	Brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie	Razem	o 1 stopień	o 2 stopnie	Razem				
Parametr: Populacja	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Parametr: Siedlisko gatunku	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Perspektywy ochrony	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
UWAGI: np. podanie informacji o zmianach pozornych										

OMÓWIENIE I PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Stanowiska monitorowane w 2018 r. były zlokalizowane na terenie 3 obszarów Natura2000 z tym, że jeden z tych obszarów Ostoja Przemyska (ze stanowiskiem Turnica, położonym w regionie ALP) przypisany jest formalnie do regionu kontynentalnego i omówiony w rozdziale dla tego regionu.

III.A.1. Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym alpejskim

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na obszarach Natura 2000

Liczebność

W 2018 roku dla badanych obszarów (Ostoją Góry Słonne i Bieszczady) wskaźnik oceniono jak XX. W przypadku obszaru Ostoją Góry Słonne nastąpiła zmiana z wartości U1, ponieważ uznano, że wyniki monitoringu pojedynczych stanowisk są niereprezentatywne dla tych obszarów. W obu obszarach stwierdzono obecność ponurka - larw (Ostoją Góry Słonne) i szczatków postaci dorosłej ponurka (Bieszczady), ale nie wiadomo, jak szeroko jest tam rozsiedlony.

Obecność gatunku

W 2018 roku dla badanych obszarów (Ostoją Góry Słonne i Bieszczady) wskaźnik oceniono jak XX, ponieważ uznano, że wyniki monitoringu pojedynczych stanowisk nie są reprezentatywne dla tych obszarów. W przypadku obszaru Ostoją Góry Słonne nastąpiła zmiana z wartości FV. Analogicznie jak w przypadku wskaźnika „liczebność” w obu obszarach stwierdzono obecność ponurka, jednak nie wiadomo, jak szeroko jest tam rozsiedlony.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na obszarach Natura 2000

Ilość martwego drewna

W 2018 roku dla badanych obszarów (Ostoją Góry Słonne i Bieszczady) wskaźnik oceniono jak XX, ponieważ uznano, że wyniki z jednego badanego stanowiska nie upoważniają do ocen stanu gatunku w obszarze. W 2013 identyczna ocenę (XX) wystawiono dla obszaru Ostoją Góry Słonne.

Intensywność gospodarowania

W 2018 roku dla badanych obszarów (Ostoją Góry Słonne i Bieszczady) wskaźnik oceniono jak XX, ponieważ uznano, że wyniki z jednego badanego stanowiska nie upoważniają do ocen stanu gatunku w obszarze. W przypadku obszaru Ostoją Góry Słonne nastąpiła zmiana z wartości U2.

Jakość martwego drewna

W 2018 roku dla badanych obszarów (Ostoja Góry Słonne i Bieszczady) wskaźnik oceniono jak XX, ponieważ uznano, że wyniki z jednego badanego stanowiska nie upoważniają do ocen stanu gatunku w obszarze. W 2013 identyczna ocenę (XX) wystawiono dla obszaru Ostoja Góry Słonne.

Obecność śladów pożaru

Nie dotyczy

Paleta gatunków martwego drewna

W 2018 roku dla badanych obszarów (Ostoja Góry Słonne i Bieszczady) wskaźnik oceniono jak XX, ponieważ uznano, że wyniki z jednego badanego stanowiska nie upoważniają do ocen stanu gatunku w obszarze. W 2013 identyczna ocenę (XX) wystawiono dla obszaru Ostoja Góry Słonne.

Skład gatunkowy drzew na stanowisku

W 2018 roku dla badanych obszarów (Ostoja Góry Słonne i Bieszczady) wskaźnik oceniono jak XX, ponieważ uznano, że wyniki z jednego badanego stanowiska nie upoważniają do ocen stanu gatunku w obszarze. W 2013 identyczna ocenę (XX) wystawiono dla obszaru Ostoja Góry Słonne.

Stopień naturalności ekosystemu leśnego na stanowisku

W 2018 roku dla badanych obszarów (Ostoja Góry Słonne i Bieszczady) wskaźnik oceniono jak XX. W przypadku obszaru Ostoja Góry Słonne nastąpiła zmiana z wartości U1, ponieważ uznano, że wyniki monitoringu pojedynczych stanowisk są niereprezentatywne dla tych obszarów.

Stopień naturalności ekosystemu wokół stanowiska

W 2018 roku dla badanych obszarów (Ostoja Góry Słonne i Bieszczady) wskaźnik oceniono jak XX. W przypadku obszaru Ostoja Góry Słonne nastąpiła zmiana z wartości U1, ponieważ uznano, że wyniki monitoringu pojedynczych stanowisk są niereprezentatywne dla tych obszarów.

Wiek drzew w drzewostanie na stanowisku

W 2018 roku dla badanych obszarów (Ostoja Góry Słonne i Bieszczady) wskaźnik oceniono jak XX. W przypadku obszaru Ostoja Góry Słonne nastąpiła zmiana z wartości U1, ponieważ uznano, że wyniki monitoringu pojedynczych stanowisk są niereprezentatywne dla tych obszarów.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla gatunkuna obszarach Natura 2000

W 2018 roku dla badanych obszarów (Ostoja Góry Słonne i Bieszczady) nie wyznaczono oddziaływań ponieważ uznano, że wyniki monitoringu pojedynczych stanowisk nie są reprezentatywne dla całych obszarów. W porównaniu z 2013 rokiem, dla obszaru Ostoja Góry Słonne, zrezygnowano z wyznaczenia trzech oddziaływań: B02.02 (wycinaka lasu), B02.04 (usuwanie martwych i zamierających drzew), K (biotyczne i abiotyczne procesy naturalne).

4. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla gatunku na obszarach Natura 2000

W 2018 roku dla badanych obszarów (Ostoja Góry Słonne i Bieszczady) nie wyznaczono żadnych zagrożeń, ponieważ uznano, że wyniki monitoringu pojedynczych stanowisk nie są reprezentatywne dla całych obszarów. W porównaniu z 2013 rokiem, dla obszaru Ostoja Góry Słonne, zrezygnowano z wyznaczenia trzech zagrożeń: B02.01.01 (odnowienie lasu po wycince), B02.02 (wycinka lasu), B02.04 (usuwanie martwych i zamierających drzew).

III.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym alpejskim - na obszarach Natura 2000

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacji na obszarach Natura 2000

W przypadku obszaru Ostoja Góry Słonne nastąpiła zmiana wartości parametru z U1 (w 2013 roku) na XX (w 2018 roku) ponieważ uznano, że wyniki monitoringu pojedynczych stanowisk nie są reprezentatywne dla całych obszarów. Obszar Bieszczady badano po raz pierwszy.

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedliska gatunku na obszarach Natura 2000

Dla obszaru Ostoja Góry Słonne nastąpiła zmiana wartości parametru z U1 (w 2013 roku) na XX (w 2018 roku), ponieważ uznano, że wyniki monitoringu pojedynczych stanowisk nie są reprezentatywne dla całych obszarów. Obszar Bieszczady badano po raz pierwszy.

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektyw ochrony gatunku na obszarach Natura 2000

Dla obszaru Ostoja Góry Słonne nastąpiła zmiana wartości parametru z U2 (w 2013 roku) na XX (w 2018 roku), ponieważ uznano, że wyniki monitoringu pojedynczych stanowisk nie są reprezentatywne dla całych obszarów. Obszar Bieszczady badano po raz pierwszy.

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie

Dla obszaru Ostoja Góry Słonne nastąpiła zmiana wartości parametru z U2 (w 2013 roku) na XX (w 2018 roku), ponieważ uznano, że wyniki monitoringu pojedynczych stanowisk nie są reprezentatywne dla całych obszarów. Obszar Bieszczady badano po raz pierwszy.

Ocena ogólna dla regionu alpejskiego jest nieznana **XX**.

III.B. POZOSTAŁE TABELY DOTYCZĄCE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 7. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym **alpejskim** dla gatunku ponurek Schneidera Boros schneideri - monitoring **skończony**

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Liczba stanowisk w obszarze Natura 2000		Województwo ew. kraina geograficzna	OCENY gatunku <u>ponurek Schneidera</u> <u>Boros schneideri</u> na poszczególnych obszarach Natura 2000							
						Populacja		Siedlisko gatunku		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
			poprzednio	teraz		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
			w roku 2013	w roku 2018		w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018
1.	PLC180001	Bieszczady	-	1	podkarpackie	-	XX	-	XX	-	XX	-	XX
2.	PLH180013	Ostoja Góry Słonne	1	1	podkarpackie	U1	XX	U1	XX	U2	XX	U2	XX
Suma obszarów z danymi ocenami					FV	-	-	-	-	-	-	-	-
					U1	1	-	1	-	-	-	-	-
					U2	-	-	-	-	1	-	1	-
					XX	-	2	-	2	-	2	-	2
RAZEM liczba ocenianych obszarów/ocen						1	2	1	2	1	2	1	2
Uwagi:													

* Brak oceny oznacza, że w obszarze Natura 2000 nie badano stanowisk w danym sezonie monitoringowym

Wyróżnienie różnic w ocenach: Kolorem szarym wyróżniono zmianę oceny na stan nieznaną XX.

3. Sprawozdanie z monitoringu biegacza ponurka Schneidera Boros schneideri w regionie biogeograficznym kontynentalnym

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

Tab. 2. Oceny stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** w różnych okresach badawczych dla gatunku ponurek Schneidera Boros schneideri – monitoring **skończony**

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku ponurek Schneidera Boros schneideri na stanowiskach								Suma monitorowanych stanowisk	
		Liczba stanowisk z daną oceną:									
		FV		U1		U2		XX			
		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
		w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018
Populacja	liczebność	3	3	1	-	1	2	-	-	5	5
	obecność gatunku	4	4	-	-	1	1	-	-	5	5
	Parametr: Populacja	3	3	1	1	1	1	-	-	5	5
Siedlisko gatunku	ilość martwego drewna	3	4	2	1	-	-	-	-	5	5
	intensywność gospodarowania	3	3	2	2	-	-	-	-	5	5
	jakość martwego drewna	3	3	2	2	-	-	-	-	5	5
	obecność śladów pożaru	-	1	2	2	1	2	2	-	5	5
	paleta gatunków martwego drewna	5	5	-	-	-	-	-	-	5	5
	skład gatunkowy drzew na stanowisku	5	4	-	1	-	-	-	-	5	5
	stopień naturalności ekosystemu leśnego na stanowisku	2	3	3	2	-	-	-	-	5	5
	stopień naturalności ekosystemu wokół stanowiska	1	1	2	1	2	2	-	1	5	5
	wiek drzew w drzewostanie na stanowisku	4	4	1	1	-	-	-	-	5	5
	Parametr: Siedlisko gatunku	3	3	2	2	-	-	-	-	5	5
Perspektywy ochrony		3	2	2	2	-	-	-	1	5	5
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		2	2	2	2	1	1	-	-	5	5

Tab. 2.A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony, parametrów i wskaźników łącznie tylko na tych stanowiskach, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** w różnych okresach badawczych dla gatunku ponurek Schneidera Boros schneideri - monitoring skończony

Nazwa wskaźnika/ parametru/ Stan ochrony	ZMIANY OCEN gatunku <u>ponurek Schneidera Boros schneideri</u>									Suma stanowisk, na których powtarzano badania
	Liczba stanowisk z daną zmianą, w tym rzeczywistą									
	poprawa			pogorszenie			zmiana z oceny XX	zmiana na ocenę XX	brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie (z U2 na FV)	Razem poprawa	o 1 stopień	o 2 stopnie (z FV na U2)	Razem pogorszenie				
liczebność	-	-	-	1	-	1	-	-	4	5
obecność gatunku	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5
Parametr: Populacja	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5
ilość martwego drewna	1	-	1	-	-	-	-	-	4	5
intensywność gospodarowania	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5
jakość martwego drewna	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5
obecność śladów pożaru	-	-	-	-	-	-	2	-	3	5
paleta gatunków martwego drewna	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5
skład gatunkowy drzew na stanowisku	-	-	-	1	-	1	-	-	4	5
stopień naturalności ekosystemu leśnego na stanowisku	1	-	1	-	-	-	-	-	4	5
stopień naturalności ekosystemu wokół stanowiska	-	-	-	-	-	-	-	1	4	5
wiek drzew w drzewostanie na stanowisku	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5
Parametr: Siedlisko gatunku	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5
Perspektywy ochrony	-	-	-	-	-	-	-	1	4	5
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5
UWAGI: np. podanie informacji o zmianach pozornych	brak									

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym kontynentalnym na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na stanowiskach

Liczebność

Wskaźnik utrzymał najwyższą wartość (FV) dla trzech stanowisk: Białowieski Park Narodowy, Bory w oddz. 494C i Leśnictwo Wigranie. Na stanowisku Świnia Góra-Dalejów nastąpiła zmiana z U1 w 2013 roku na U2 w 2018, zaś dla Lasów Łysogórskich utrzymano ocenę U2, ponieważ po raz kolejny nie udało się odnaleźć gatunku.

Obecność gatunku

Najwyższą wartość wskaźnika w obydwu okresach wyznaczono dla stanowisk: Białowieski Park Narodowy, Bory w oddz. 494C, Leśnictwo Wigranie i Świnia Góra-Dalejów. W Lasach Łysogórskich, gdzie ostatnie stwierdzenie gatunku odnotowano w 1955 roku, wskaźnik utrzymał wartość U2.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na stanowiskach

Ilość martwego drewna

Wskaźnik utrzymał najwyższą wartość dla trzech stanowisk (Białowieski Park Narodowy, Bory w oddz. 494C i Świnia Góra-Dalejów). W Lasach Łysogórskich nastąpiła poprawa wartości wskaźnika z U1 na FV, zaś dla stanowiska Leśnictwo Wigranie utrzymano wartość U1.

Intensywność gospodarowania

Wskaźnik utrzymał najwyższą wartość dla trzech stanowisk (Białowieski Park Narodowy, Bory w oddz. 494C i Lasy Łysogórskie), zaś dla stanowisk Leśnictwo Wigranie i Świnia Góra-Dalejów utrzymano poziom U1.

Jakość martwego drewna

Wskaźnik utrzymał najwyższą wartość dla trzech stanowisk (Białowieski Park Narodowy, Bory w oddz. 494C i Lasy Łysogórskie), zaś dla stanowisk Leśnictwo Wigranie i Świnia Góra-Dalejów utrzymano poziom U1.

Obecność śladów pożaru

Wskaźnik utrzymał wartość U1 dla stanowisk Białowieski Park Narodowy i Bory w oddz. 494C, a U2 dla stanowiska Leśnictwo Wigranie. Na stanowisku Świnia Góra-Dalejów zmieniono wartość wskaźnika z XX na U2, a dla Lasów Łysogórskich z XX na FV (zaobserwowano ślady trzech pożarów).

Paleta gatunków martwego drewna

Dla wszystkich stanowisk wskaźnik oceniono na najwyższym poziomie w obydwu okresach badawczych.

Skład gatunkowy drzew na stanowisku

Dla czterech stanowisk (Białowieski Park Narodowy, Bory w oddz. 494C, Leśnictwo Wigrańce i Świnia Góra-Dalejów) utrzymano najwyższy poziom wskaźnika. W Lasach Łysogórskich wskaźnik zmienił wartość z FV na U1, co (jak podaje Lech Buchholz) było spowodowane lepszym rozpoznaniem składu gatunkowego drzewostanu niż w roku 2013.

Stopień naturalności ekosystemu leśnego na stanowisku

Wskaźnik utrzymał wartość FV dla stanowisk Białowieski Park Narodowy i Bory w oddz. 494C, a U1 dla stanowisk Leśnictwo Wigrańce i Świnia Góra-Dalejów. Dla stanowiska Lasy Łysogórskie nastąpiła poprawa z wartości U1 na FV.

Stopień naturalności ekosystemu wokół stanowiska

Wskaźnik utrzymał wartość FV dla stanowiska Białowieski Park Narodowy. Dla stanowiska Bory w oddz. 494C utrzymano wartość U1, a dla stanowisk Leśnictwo Wigrańce i Świnia Góra-Dalejów U2. Wobec zróżnicowanego (tereny leśne i tereny użytkowane rolniczo) otoczenia stanowiska Lasy Łysogórskie zmieniono wartość wskaźnika z U1 na XX.

Wiek drzew w drzewostanie na stanowisku

Najwyższą wartość wskaźnika utrzymano dla czterech stanowisk: Białowieski Park Narodowy, Bory w oddz. 494C, Leśnictwo Wigrańce i Lasy Łysogórskie, a dla stanowiska Świnia Góra-Dalejów ponownie wyznaczono wartość U1.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla gatunku na stanowiskach

Podobnie jak w 2013 roku, również w 2018 oddziaływania zaobserwowano na wszystkich monitorowanych stanowiskach.

Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (B02) to oddziaływanie, które ponownie określono jedynie dla stanowiska Świnia Góra-Dalejów.

Wycinka lasu (B02.02) ponownie dotyczyła jedynie Leśnictwa Wigrańce jednak zmiana uległa jej intensywność (z A na B).

Usuwanie martwych i umierających drzew (B02.04) ponownie opisano z taką samą intensywnością (A) jedynie dla stanowiska Świnia Góra-Dalejów. W 2018 oddziaływanie to nie wystąpiło już w Leśnictwie Wigrańce i Lasach Łysogórskich.

Nieintensywna produkcja drewna (pozostawienie martwych / starych drzew) (B02.05) opisana została po raz pierwszy dla Leśnictwa Wigrańce, a chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych (G05.06) dla Lasów Łysogórskich.

Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych) (K), opisane w 2013 roku dla stanowisk Świnia Góra-Dalejów i Lasy Łysogórskie, nie zostały podane w 2018 roku.

Ewolucja biocenotyczna, sukcesja (K02) została ponownie określona dla stanowisk Białowiecki Park Narodowy, Bory w oddz. 494C oraz Leśnictwo Wigranie, a po raz pierwszy dla Lasów Łysogórskich i Świnia Góra-Dalejów.

Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (K02.01) określona została tylko w 2018 roku dla stanowiska Bory w oddz. 494C.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla gatunku na stanowiskach.

W 2018 roku na 5 badanych stanowiskach wykazano w sumie 6 zagrożeń. Większość z nich odpowiada liście omówionych wcześniej oddziaływań i dotyczą tych samych stanowisk. Wynika z tego, że wykonawcy spodziewają się kontynuacji obserwowanych aktualnie oddziaływań. Jedynym zagrożeniem nie wykazywanym, jako oddziaływanie jest konkurencja (K04.01) wykazana w 2013 roku ze stanowisk Bory w oddz. 494C i Białowiecki Park Narodowy. W Białowieckim Parku Narodowym zagrożenie to wymieniono również w 2018 roku opisując je jako związane z brakiem naturalnego odnowienia sosny.

Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (B02) to istotne zagrożenie zdefiniowane ponownie jedynie na stanowisku Świnia Góra-Dalejów, w otoczeniu którego prowadzona jest intensywna gospodarka leśna zagrażająca populacjom gatunków saproksylicznych.

Wycinka lasu (B02.02) dotyczyła również jednego stanowiska Leśnictwa Wigranie, gdzie podobnie jak w 2013 roku prowadzone jest wycina pasów starodrzewów zrębami zupełnymi.

Usuwanie martwych i umierających drzew (B02.04) w 2013 roku wystąpiło na 4 stanowiskach (Bory w oddz. 494C, Leśnictwo Wigranie, Świnia Góra-Dalejów i Lasy Łysogórskie). W 2018 nastąpiła pozytywna zmiana i zagrożenie dotyczyło już tylko 2 stanowisk tj. Leśnictwa Wigranie i Świnia Góra-Dalejów.

Chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych (G05.06) zidentyfikowana została w 2018 roku dla Lasów Łysogórskich jednak jej intensywność oceniono na najniższym poziomie.

Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (K02.01) określona została tylko w 2018 roku dla stanowiska Bory w oddz. 494C. Wysoka intensywność tego zagrożenia wynika z gradacji kornika drukarza zagrażającej drzewostanom świerkowym.

II.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym kontynentalnym - na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacji na stanowiskach

Na wszystkich stanowiskach badanych w 2018 parametr oceniono identycznie jak w poprzednim badaniu. Właściwy (FV) stan populacji określono na 3 stanowiskach (Bory w oddz. 494C, Białowiecki Park Narodowy i Leśnictwo Wigranie), na stanowisku Świnia Góra-Dalejów parametr oceniono jako niezadowolający (U1), zaś na stanowisku Lasy Łysogórskie, gdzie gatunku w 2018 r. nie stwierdzono, jako zły (U2).

Wyniki monitoringu wskazują na niezadowolający U1 stan populacji w regionie kontynentalnym.

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedliska gatunku na stanowiskach

Na wszystkich stanowiskach badanych w 2018 parametr oceniono identycznie jak w poprzednim badaniu. Właściwy (FV) stan populacji określono na 3 stanowiskach (Bory w oddz. 494C, Białowieski Park Narodowy i Lasy Łysogórskie), na stanowiskach Świnia Góra-Dalejów i Leśnictwo Wigrańce parametr oceniono jako niezadowalający (U1).

W skali regionu stan siedlisk gatunku należy uznać za dosyć dobry (FV/U1).

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektyw ochrony gatunku na stanowiskach

Perspektywy ochrony dla 2 stanowisk (Bory w oddz. 494C, Białowieski Park Narodowy) badanych w 2018 roku uzyskały najwyższą ocenę (FV). Dwa kolejne (Leśnictwo Wigrańce i Świnia Góra-Dalejów) uzyskały ocenę U1, co wynikało przede wszystkim z niezadowalającej oceny siedlisk. W przypadku Lasów Łysogórskich nastąpiła zmiana oceny parametru z FV na XX. Taka ocenę wystawiono w związku z tym, że po raz kolejny nie udało się odnaleźć gatunku na stanowisku, pomimo występowania odpowiednich siedlisk i położenia na terenie obszaru objętego ochroną ścisłą.

Wyniki monitoringu wskazują na niezadowalające U1 perspektywy ochrony gatunku w regionie kontynentalnym.

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Stan ochrony dla 2 stanowisk (Bory w oddz. 494C, Białowieski Park Narodowy) badanych w 2018 roku oceniono jako właściwy (FV). Stanowiska te uzyskały takie same oceny w poprzednim okresie. Dwa kolejne (Leśnictwo Wigrańce i Świnia Góra-Dalejów) uzyskały ponownie ocenę U1, na co wpłynęły oceny pozostałych parametrów. Stan ochrony gatunku dla Lasów Łysogórskich oceniono na zły (U2) w związku z niską oceną populacji.

W świetle wyników monitoringu stan gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym należałoby ocenić jako niezadowalający U1

II.B. POZOSTAŁE TABELI NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 3. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** dla gatunku ponurek Schneidera Boros schneideri - monitoring **skończony**

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	OCENY gatunku <u>ponurek Schneidera</u> <u>Boros schneideri</u> na poszczególnych stanowiskach							
						Populacja		Siedlisko gatunku		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
						Poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
						w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018
1.	PLC200004	Puszcza Białowieska	podlaskie	4702	Białowiecki Park Narodowy	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
2.	PLC200004	Puszcza Białowieska	podlaskie	4820	Bory w oddz. 494C	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
3.	PLH260002	Łysogóry	świętokrzyskie	4825	Lasy Łysogórskie	U2	U2	FV	FV	FV	XX	U2	U2
4.	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie	4892	Leśnictwo Wigrańce	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1
5.	PLH260010	Lasy Suchedniowskie	świętokrzyskie	4823	Świnia Góra - Dalejów	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Suma poszczególnych ocen stanowisk					FV	3	3	3	3	3	2	2	2
					U1	1	1	2	2	2	2	2	2
					U2	1	1	-	-	-	-	1	1
					XX	-	-	-	-	-	1	-	-
RAZEM liczba ocenianych stanowisk/ ocen						5	5	5	5	5	5	5	5
Uwagi: W 2018 r. przeprowadzono badania na tych samych 5 stanowiskach, które monitorowano w 2013 r.													

Wyróżnienie różnic w ocenach: Kolorem szarym wyróżniono zmianę określonej wcześniej oceny na stan nieznaną XX.

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** w różnych okresach badawczych dla gatunku ponurek Schneidera *Boros schneideri* - monitoring **skończony**

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ parametru	OCENA stanu gatunku ponurek Schneidera Boros schneideri								Suma obszarów Natura 2000	
		Liczba obszarów Natura 2000 z daną oceną:									
		FV		U1		U2		XX			
		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	Teraz	poprzednio	teraz
		w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018
Populacja	liczebność	1	1	2	-	1	2	1	2	5	5
	obecność gatunku	4	3	-	-	-	-	1	2	5	5
	Parametr: Populacja	1	2	3	1	-	1	1	1	5	5
Siedlisko gatunku	ilość martwego drewna	1	2	1	-	1	1	2	2	5	5
	intensywność gospodarowania	2	2	-	-	3	2	-	1	5	5
	jakość martwego drewna	1	1	1	2	-	-	3	2	5	5
	obecność śladów pożaru	1	2	-	-	-	-	4	3	5	5
	paleta gatunków martwego drewna	3	4	-	-	-	-	2	1	5	5
	skład gatunkowy drzew na stanowisku	3	3	-	1	-	-	2	1	5	5
	stopień naturalności ekosystemu leśnego na stanowisku	1	2	4	2	-	-	-	1	5	5
	stopień naturalności ekosystemu wokół stanowiska	1	1	1	-	3	1	-	3	5	5
	wiek drzew w drzewostanie na stanowisku	2	2	3	2	-	-	-	1	5	5
Parametr: Siedlisko gatunku		1	2	3	1	1	1	-	1	5	5
Perspektywy ochrony		2	2	-	1	2	1	1	1	5	5
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		1	1	-	1	2	2	2	1	5	5

Tab. 6A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla gatunku ponurek Schneidera Boros schneideri - monitoring **skończony**.

Nazwa parametru /Stan ochrony	ZMIANY OCEN gatunku <u>ponurek Schneidera</u> <u>Boros schneideri</u>									Suma obszarów Natura 2000, których monitoring powtarzano
	Liczba obszarów Natura 2000 z daną zmianą, w tym rzeczywistą									
	poprawa			pogorszenie			Zmiana z oceny XX	Zmiana na ocenę XX	Brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie	Razem	o 1 stopień	o 2 stopnie	Razem				
Parametr: Populacja	1	-	1	-	-	-	1	1	2	5
Parametr: SiedliskoGatunku	1	-	1	-	-	-	-	1	3	5
Perspektywy ochrony	-	-	-	-	-	-	1	1	3	5
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	-	-	-	-	-	-	2	1	2	5
UWAGI: np. podanie informacji o zmianach pozornych										

OMÓWIENIE I PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Stanowiska monitorowane w 2018 r. były zlokalizowane na terenie 5 obszarów Natura2000, należących do regionu kontynentalnego: Puszcza Białowieska, Ostoja Przemyska, Ostoja Augustowska, Łysogóry, Lasy Suchedniowskie

III.A.1. Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym kontynentalnym

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na obszarach Natura 2000

Liczebność

W 2018 roku liczebność na poziomie właściwym (FV), analogicznie jak w poprzednim okresie, oceniono jedynie dla Puszczy Białowieskiej. Poziom nieznaną (XX) wyznaczono dla ponownie dla Ostoi Augustowskiej oraz dla Ostoi Przemyskiej, gdzie nastąpiła zmiana z oceny U1 w 2013 roku. Przyjęto bowiem, że dane z pojedynczych

stanowisk nie są reprezentatywne dla całych obszarów. Dla Lasów Suchedniowskich przyznano ocenę U2 (poprzednio U1), zaś dla Łysogór, wobec ponownego niewykrycia gatunku, utrzymano ocenę U2.

Obecność gatunku

W 2018 roku obecność gatunku na poziomie właściwym (FV), analogicznie jak w poprzednim okresie, oceniono dla Puszczy Białowieskiej, Ostoi Augustowskiej i Lasów Suchedniowskich. Dla Ostoi Przemyskiej przyjęto wartość XX, (z FV w 2013 roku) ponieważ przyjęto, że dane z pojedynczych stanowisk nie są reprezentatywne dla całych obszarów. Obszar Łysogóry, wobec braku stwierdzeń gatunku, również uzyskał ocenę XX.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na obszarach Natura 2000

Ilość martwego drewna

W 2018 roku ilość martwego drewna na poziomie właściwym (FV), analogicznie jak w poprzednim okresie, oceniono dla Puszczy Białowieskiej oraz dla Łysogór, gdzie nastąpiła zmiana z oceny U1. Dla Ostoi Przemyskiej i Lasów Suchedniowskich wskaźnik utrzymał wartość XX ponieważ przyjęto, że dane z pojedynczych stanowisk nie są reprezentatywne dla całych obszarów. Dla Ostoi Augustowskiej utrzymana została ocena U2.

Intensywność gospodarowania

W 2018 roku intensywność gospodarowania na poziomie właściwym (FV), analogicznie jak w poprzednim okresie, określono dla Puszczy Białowieskiej i Łysogór. Dla Ostoi Augustowskiej i Lasów Suchedniowskich utrzymana została ocena U2, zaś dla Ostoi Przemyskiej zmieniono ocenę U2 na XX, ponieważ przyjęto, że dane z pojedynczych stanowisk nie są reprezentatywne dla całych obszarów.

Jakość martwego drewna

W 2018 roku najwyższą wartość wskaźnika przyznano ponownie jedynie dla Łysogór. Dla Puszczy Białowieskiej utrzymano ocenę U1, a dla Ostoi Przemyskiej i Lasów Suchedniowskich ocenę XX. W przypadku Ostoi Augustowskiej nastąpiła zmiana z oceny XX na U1.

Obecność śladów pożaru

W 2018 roku najwyższą wartość wskaźnika przyznano dla Łysogór (zmiana z oceny XX), gdzie w ostatnich kilka razy pojawiały się pożary, oraz ponownie dla Puszczy Białowieskiej. Dla pozostałych obszarów utrzymana została ocena XX.

Paleta gatunków martwego drewna

W 2018 roku najwyższą wartość wskaźnika ponownie przyznano dla Puszczy Białowieskiej, Ostoi Augustowskiej i Łysogór. Dla pozostałych obszarów utrzymana została ocena XX.

Skład gatunkowy drzew na stanowisku

W 2018 roku najwyższą wartość wskaźnika ponownie przyznano dla Puszczy Białowieskiej i Ostoi Augustowskiej. Taką samą ocenę uzyskały Lasy Suchedniowskie gdzie nastąpiła zmiana z wartości XX spowodowana lepszym rozpoznaniem wskaźnika. Z kolei dla Łysogór obniżono ocenę na U1 (poprzednio FV), co związane jest z niezbyt dokładnym oszacowaniem wartości wskaźnika w 2013 roku. Dla Ostoi Przemyskiej utrzymana została ocena XX.

Stopień naturalności ekosystemu leśnego na stanowisku

W 2018 roku najwyższą wartość wskaźnika (FV) ponownie przyznano dla Puszczy Białowieskiej. Taką samą ocenę (FV) uzyskały Łysogóry gdzie nastąpiła zmiana z wartości U1 spowodowana przyjęciem takiej samej oceny jak dla stanowiska. Ostoja Augustowska i Lasy Suchedniowskie utrzymały ocenę U1, zaś Ostoi Przemyskiej zmieniono ocenę z U1 na XX ponieważ uznano, że dane dla stanowisk nie są reprezentatywne dla całego obszaru.

Stopień naturalności ekosystemu wokół stanowiska

W 2018 roku najwyższą wartość wskaźnika (FV) przyznano tylko dla Puszczy Białowieskiej. Ocena dla tego obszaru nie uległa zmianie od poprzedniego badania. Ostoja Augustowska utrzymała ocenę U2, a dla pozostałych obszarów zmieniono oceny z U2 lub U1 na XX ponieważ uznano, że dane dla stanowisk nie są reprezentatywne dla całych obszarów.

Wiek drzew w drzewostanie na stanowisku

W 2018 roku najwyższą wartość wskaźnika (FV) ponownie przyznano dla Puszczy Białowieskiej i Łysogór. Ostoja Augustowska i Lasy Suchedniowskie utrzymały ocenę U1, zaś Ostoi Przemyskiej zmieniono ocenę z U1 na XX ponieważ uznano, że dane dla stanowisk nie są reprezentatywne dla całego obszaru.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla gatunków na obszarach Natura 2000

W 2018 roku dla 5 badanych obszarów wyznaczono łącznie 8 oddziaływań, w tym 6 wymienianych również w 2013 roku. W przypadku 4 negatywnych oddziaływań stwierdzonych w obydwu okresach badawczych nastąpiło zmniejszenie liczby obszarów, dla których zostały opisane. Dotyczyło to: gospodarki leśnej i plantacyjnej i użytkowania lasów i plantacji (B02), wycinki lasów (B02.02), usuwania martwych i umierających drzew (B02.04), dróg, autostrad (D01.02) i biotycznych i abiotycznych procesów naturalnych (z wyłączeniem katastrof naturalnych) (K). Wzrosła natomiast (z 2 do 4) liczba obszarów, dla których zidentyfikowano pozytywny wpływ oddziaływania ewolucja biocenotyczna, sukcesja (K02).

W bieżącym badaniu nie pojawiło się 5 oddziaływań wymienianych w 2013 roku: ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (D01.01), tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane (E01), pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych (E03.01), inne kompleksy sportowe i rekreacyjne (G02.10) oraz biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych) (K). Dodano natomiast oddziaływanie brak zagrożeń i nacisków (X).

4. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla gatunku na obszarach Natura 2000

W 2018 roku dla 5 badanych obszarów wyznaczono łącznie 7 zagrożeń, w tym 5 wymienianych również w 2013 roku. W przypadku 4 zagrożeń stwierdzonych w obydwu okresach badawczych nastąpiło zmniejszenie liczby obszarów, dla których zostały opisane. Dotyczyło to gospodarki leśnej i plantacyjnej i użytkowania lasów i plantacji (B02), wycinki lasów (B02.02), usuwania martwych i umierających drzew (B02.04) oraz dróg, autostrad (D01.02).

W bieżącym badaniu nie pojawiło się 5 zagrożeń wymienianych w 2013 roku: odnowienie lasu po wycince, (drzewa rodzime) (B02.01.01), ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (D01.01), tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane (E01), pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych (E03.01) oraz inne kompleksy sportowe i rekreacyjne (G02.10). Dodano natomiast Chirurgię drzewną, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych (G05.06) i brak zagrożeń i nacisków (X).

III.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym kontynentalnym - na obszarach Natura 2000

5. Stan i zmiany w czasie parametru populacji na obszarach Natura 2000

W 2018 roku najwyższą ocenę parametru wyznaczono ponownie dla Puszczy Białowieskiej oraz po raz pierwszy dla Ostoi Augustowskiej (poprawa z wartości U1). Dla Ostoi Przemyskiej przyznano ocenę XX (zmiana z U1), w związku z brakiem wystarczającej liczby danych. Obszar Łysogóry, w związku z ponownym brakiem stwierdzenia gatunku, uzyskał ocenę U2 (wcześniej XX). Lasy Suchedniowskie utrzymały ocenę U1.

6. Stan i zmiany w czasie parametru siedliska gatunku na obszarach Natura 2000

W 2018 roku najwyższą ocenę dla parametru siedlisko gatunku wyznaczono ponownie dla Puszczy Białowieskiej oraz po raz pierwszy dla Łysogór (poprawa z wartości U1). Dla Ostoi Przemyskiej przyznano ocenę XX (zmiana z U1), w związku z brakiem wystarczającej liczby danych. Ostoja Augustowska utrzymała ocenę U1, a Lasy Suchedniowskie ocenę U1.

III.B. POZOSTAŁE TABELY DOTYCZĄCE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 7. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** dla gatunku ponurek Schneidera Boros schneideri - monitoring **skończony**

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Liczba stanowisk w obszarze Natura 2000		Województwo ew. kraina geograficzna	OCENY gatunku <u>ponurek Schneidera</u> <u>Boros schneideri</u> na poszczególnych obszarach Natura 2000							
						Populacja		Siedlisko gatunku		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
			poprzednio	teraz		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
			w roku 2013	w roku 2018		w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018	w roku 2013	w roku 2018
1.	PLC200004	Puszcza Białowieska	2	2	podlaskie	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
2.	PLH180012	Ostoja Przemyska	1	1	podkarpackie	U1	XX	U1	XX	U2	XX	U2	XX
3.	PLH200005	Ostoja Augustowska	1	1	podlaskie	U1	FV	U1	U1	XX	U1	XX	U1
4.	PLH260002	Łysogóry	1	1	świętokrzyskie	XX	U2	U1	FV	FV	FV	XX	U2
5.	PLH260010	Lasy Suchedniowskie	1	1	świętokrzyskie	U1	U1	U2	U2	U2	U2	U2	U2
Suma obszarów z danymi ocenami					FV	1	2	1	2	2	2	1	1
					U1	3	1	3	1	-	1	-	1
					U2	-	1	1	1	2	1	2	2
					XX	1	1	-	1	1	1	2	1
RAZEM liczba ocenianych obszarów/ocen						5	5	5	5	5	5	5	5
Uwagi:													

Wyróżnienie różnic w ocenach: Kolorem zielonym wyróżniono zmianę oceny z niższej na wyższą, a szarym, zmianę oceny z lub na stan nieznaną XX.

4. Sprawozdanie z monitoringu ponurka Schneidera Boros schneideri – oba regiony

IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH

Tab. 10. Lista gatunków obcych stwierdzonych łącznie na stanowiskach w trakcie monitoringu gatunku ponurek Schneidera Boros schneideri – monitoring skończony

Oceniony Obszar Natura 2000*	Id stanowiska	Stanowisko gatunku <u>ponurek Schneidera Boros schneideri</u> **	Obserwowane GATUNKI OBCE*			
			Nazwa polska	Nazwa łacińska	Poprzednio (2013)	Teraz (2018)
Rośliny						
Łysogóry	4825	Lasy Łysogórskie	Dąb czerwony	Quercus rubra L.	+	-
Łysogóry	4825	Lasy Łysogórskie	Klon jesionolistny	Acer negundo L.	+	-
Łysogóry	4825	Lasy Łysogórskie	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton		+
Zwierzęta						
Łysogóry	4825	Lasy Łysogórskie	Biedronka azjatycka	Harmonia axyridis (Pallas, 1773)	+	+
Lasy Suchedniowskie	4823	Świnia Góra - Dalejów	Biedronka azjatycka	Harmonia axyridis (Pallas, 1773)	+	-

** Obecność gatunku obcego zaznaczono, jako „+”, a jego nie stwierdzenie w danym sezonie, jako „-”.

Tab. 10A. Porównanie stwierdzonych gatunków obcych na stanowiskach gatunku ponurek Schneidera Boros schneideri z poprzednimi latami - monitoring skończony

Lp.	STWIERDZONE GATUNKI OBCE NA STANOWISKACH GATUNKU <u>ponurek Schneidera Boros schneideri</u>		Liczba stanowisk	
			Poprzednio (2013)	Teraz (2018)
	Nazwa polska	Nazwa łacińska		
Rośliny				
1	Dąb czerwony	Quercus rubra L.	1	-
2	Klon jesionolistny	Acer negundo L.	1	-
3	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton	-	1
Zwierzęta				
5	Biedronka azjatycka	Harmonia axyridis (Pallas, 1773)	2	1

PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH

W 2018 roku w Lasach Łysogórskich wykazano obecność nawłoci późnej i (ponownie) biedronki azjatyckiej. W porównaniu z poprzednim okresem nie stwierdzono dębu czerwonego i klonu jesionolistnego w Lasach Łysogórskich oraz biedronki azjatyckiej na stanowisku Świnia Góra-Dalejów.

V. UWAGI DO METODYKI EWENTUALNE PROPOZYCJE ZMIAN NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ

Brak

VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Brak

VII. INNE UWAGI

Brak

VIII. WYKONAWCY MONITORINGU

Tab. 11a. Eksperci lokalni badanych stanowisk gatunku ponurek Schneidera *Boros schneideri* wg obszarów Natura 2000 w regionie biogeograficznym **alpejskim** - monitoring **skończony**

Lp.	Lokalizacja stanowiska gatunku <u>ponurek Schneidera Boros schneideri</u>			Id stanowiska	Nazwa stanowiska gatunku*	NAZWISKO EKSPERTA LOKALNEGO (<i>wykonawcy monitoringu</i>)**	
	KOD Obszaru Natura 2000	obszar Natura 2000 – nazwa	województwo kraina geograficzna			poprzednio	teraz
						w roku 2013	w roku 2018
1.	PLH180013	Ostoja Góry Słonne	podkarpackie	4742	Las Karaszyn	Tomasz Olbrycht	Tomasz Olbrycht, Monika Kucharska-Świerszcz
2.	PLH180012	Ostoja Przemyska	podkarpackie	4737	Rezerwat „Turnica”	Tomasz Olbrycht	Tomasz Olbrycht, Monika Kucharska-Świerszcz
3.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie	11144	Suche Rzeki	-	Tomasz Olbrycht, Monika Kucharska-Świerszcz

* Wytłuszczonym drukiem zaznaczono stanowiska badane w monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych PMŚ po raz pierwszy w roku 2018.

** Brak wykonawcy oznacza, że stanowisko nie było monitorowane w danym okresie prac.

Tab. 11b. Eksperci lokalni badanych stanowisk gatunku ponurek Schneidera *Boros schneideri* wg obszarów Natura 2000 w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** - monitoring **skończony**

Lp.	Lokalizacja stanowiska gatunku <u>ponurek Schneidera Boros schneideri</u>			Id stanowiska	Nazwa stanowiska gatunku*	NAZWISKO EKSPERTA LOKALNEGO (<i>wykonawcy monitoringu</i>)**	
	KOD Obszaru Natura 2000	obszar Natura 2000 – nazwa	województwo kraina geograficzna			poprzednio	teraz
						w roku 2013	w roku 2018
1.	PLC200004	Puszcza Białowieska	podlaskie	4702	Białowieski Park Narodowy	Jerzy Marian Gutowski, Sućko Krzysztof	Krzysztof Sućko
2.	PLC200004	Puszcza Białowieska	podlaskie	4820	Bory w oddz. 494C	Krzysztof Sućko, Gutowski J. M., Sućko K.	Krzysztof Sućko
3.	PLH260002	Łysogóry	świętokrzyskie	4825	Lasy Łysogórskie	Lech Buchholz	Lech Buchholz
4.	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie	4892	Leśnictwo Wigranie	Jerzy Marian Gutowski, Sućko Krzysztof	Krzysztof Sućko
5.	PLH260010	Lasy Suchedniowskie	świętokrzyskie	4823	Świnia Góra - Dalejów	Lech Buchholz	Lech Buchholz
6.	PLC200004	Puszcza Białowieska	podlaskie	4702	Białowieski Park Narodowy	Jerzy Marian Gutowski, Sućko Krzysztof	Krzysztof Sućko
7.	PLC200004	Puszcza Białowieska	podlaskie	4820	Bory w oddz. 494C	Krzysztof Sućko, Gutowski J. M., Sućko K.	Krzysztof Sućko

IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU GATUNKU

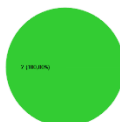
REGION ALPEJSKI

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowalający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Populacja 2018

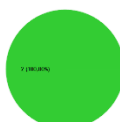
Populacja 2013

Siedlisko 2018

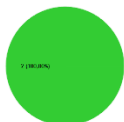
Siedlisko 2013

Perspektywy ochrony 2018

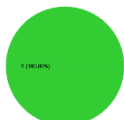
Perspektywy ochrony 2013

Ocena ogólna 2018

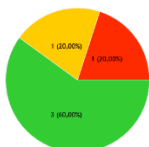
Ocena ogólna 2013

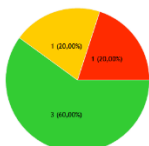

REGION KONTYNENTALNY

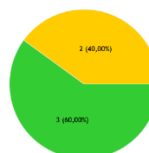
Populacja 2018

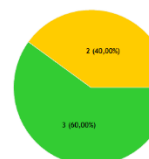
Populacja 2013

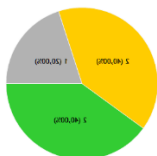
Siedlisko 2018

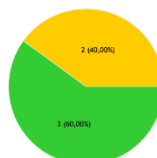
Siedlisko 2013

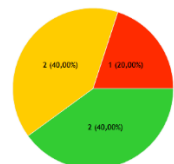
Perspektywy ochrony 2018

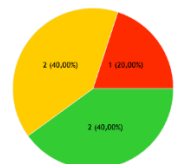
Perspektywy ochrony 2013

Ocena ogólna 2018

Ocena ogólna 2013

Region alpejski

W 2018 roku monitoring prowadzono na trzech stanowiskach, dwóch badanych powtórnie (Las Karaszyn i Rezerwat Turnica) oraz jednym nowym (Suche Rzeki).

Populacja

W 2018 roku na wszystkich stanowiskach parametr osiągnął najwyższą wartość (FV).

W porównaniu do badania w 2013 roku nastąpiła poprawa wartości wskaźnika „liczebność” (z U1 na FV) dla stanowiska Rezerwat Turnica. Poprzednio larwy gatunku odnaleziono na dwudziestym drzewie, obecnie na ósmym.

Oceny stanu populacji pozostają na identycznym poziomie (FV) dla stanowisk Las Karaszyn i Rezerwat Turnica w obu dotychczasowych etapach prac monitoringowych.

W świetle wyników monitoringu trzech stanowisk w regionie alpejskim stan populacji ponurka Schneidera należy ocenić jako właściwy (FV).

Siedlisko

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach stan siedlisk oceniono na najwyższym poziomie (FV).

W świetle wyników monitoringu trzech stanowisk w regionie alpejskim stan siedlisk ponurka Schneidera należy ocenić jako właściwy (FV).

Perspektywy ochrony

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach perspektywy ochrony oceniono na najwyższym poziomie (FV).

W świetle wyników monitoringu trzech stanowisk w regionie alpejskim perspektywy ochrony ponurka Schneidera należy ocenić jako właściwe (FV).

Ocena ogólna

W 2018 roku, podobnie jak w 2013, na wszystkich badanych stanowiskach wartość parametru oceniono na najwyższym poziomie (FV).

W świetle wyników monitoringu trzech stanowisk w regionie alpejskim ocenę ogólną gatunku określono jako właściwą (FV).

Region kontynentalny

W 2018 roku monitoring ponurka Schneidera w regionie kontynentalnym prowadzono na tych samych pięciu stanowiskach, które badano w 2013 roku.

Populacja

Na wszystkich stanowiskach badanych w 2018 parametr oceniono identycznie jak w poprzednim badaniu. Właściwy (FV) stan populacji określono na 3 stanowiskach (Bory w oddz. 494C, Białowieski Park Narodowy i Leśnictwo Wigrańce), na stanowisku Świnia Góra-Dalejów parametr oceniono jako niezadowalający (U1), zaś na stanowisku Lasy Łysogórskie, gdzie gatunku w 2018 r. ponownie nie stwierdzono, jako zły (U2).

Wyniki monitoringu wskazują na niezadowalający **U1** stan populacji ponurka Schneidera w regionie kontynentalnym.

Siedlisko

Na wszystkich stanowiskach badanych w 2018 parametr oceniono identycznie jak w poprzednim badaniu. Właściwy (FV) stan populacji określono na 3 stanowiskach (Bory w oddz. 494C, Białowieski Park Narodowy i Lasy Łysogórskie), na stanowiskach Świnia Góra-Dalejów i Leśnictwo Wigrańce parametr oceniono jako niezadowalający (U1).

W skali regionu kontynentalnego stan siedlisk ponurka Schneidera należy uznać za dosyć dobry (**FV/U1**).

Perspektywy ochrony

Perspektywy ochrony dla 2 stanowisk (Bory w oddz. 494C, Białowieski Park Narodowy) badanych w 2018 roku uzyskały najwyższą ocenę (FV). Dwa kolejne (Leśnictwo Wigrańce i Świnia Góra-Dalejów) uzyskały ocenę U1, co wynikało przede wszystkim z niezadowalającej oceny siedlisk. W przypadku Lasów Łysogórskich nastąpiła zmiana oceny parametru z FV na XX. Taka ocenę wystawiono w związku z tym, że po raz kolejny nie udało się odnaleźć gatunku na stanowisku, pomimo występowania odpowiednich siedlisk i położenia na terenie obszaru objętego ochroną ścisłą.

Wyniki monitoringu wskazują na niezadowalające **U1** perspektywy ochrony ponurka Schneidera w regionie kontynentalnym.

Ocena ogólna

Stan ochrony dla 2 stanowisk (Bory w oddz. 494C, Białowieski Park Narodowy) badanych w 2018 roku oceniono jako właściwy (FV). Stanowiska te uzyskały takie same oceny w poprzednim okresie. Dwa kolejne (Leśnictwo Wigrańce i Świnia Góra-Dalejów) uzyskały ponownie ocenę U1, na co wpłynęły oceny pozostałych parametrów. Stan ochrony gatunku dla Lasów Łysogórskich oceniono na zły (U2) w związku z niską oceną populacji.

W świetle wyników monitoringu stan ponurka Schneidera w regionie biogeograficznym kontynentalnym należałoby ocenić jako niezadowalający **U1**.